

בבית המשפט העליון

רע"א 7840/17

לפני :

כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופטת י' וילנר

המבקשות :

1. חברת הכנסת שלי יחימוביץ'
2. סיעת "הבית החברתי" בהסתדרות

נ ג ד

המשיבים :

1. הסתדרות העובדים הכללית החדשה
2. ועדת הבחירות של הסתדרות העובדים הכללית החדשה
3. מר אבי ניסנקורן
4. סיעת "עוגנים" בהסתדרות

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 14.8.2017 בת"א 64641-05-17 וה"פ 54127-05-17 שניתנה על ידי כבוד השופטת ר' ברקאי

תאריך הישיבה :

י' באייר התשע"ח (25.4.2018)

בשם המבקשות :

עו"ד איתן לירז ; עו"ד זיו לפיד ; עו"ד עופרי שלזינגר

בשם המשיבות 1-2 :

עו"ד יהושע חורש ; עו"ד רונן ברומר ; עו"ד יחיאל שמיר

בשם המשיבים 3-4 :

עו"ד נדב ויסמן ; עו"ד עדי פרמדר ; עו"ד נועם גילאון

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ביום 23.5.2017 נערכו בחירות כלליות למוסדותיה של 'הסתדרות העובדים הכללית החדשה' (להלן: ההסתדרות). על תפקיד יו"ר ההסתדרות התמודדו שניים: המבקשת 1 – חה"כ שלי יחימוביץ', והמשיב 3 – מר אבי ניסנקורן. ביום 26.5.2017

הודיעה יו"ר ועדת הבחירות המרכזית להסתדרות, כי מר ניסנקורן זכה לתמיכה של כ- 62% מן המצביעים, ונבחר לתפקיד יו"ר ההסתדרות.

2. כחודש וחצי לפני מועד הבחירות, הגישה חה"כ יחימוביץ' לבית המשפט המחוזי תובענה שעסקה בסדרי הבחירות, בכלל זה מיקומן של הקלפיות, וזהות הנציגים שיאיישו את ועדות הקלפי. בד בבד, הגישה חה"כ יחימוביץ' בקשה למתן סעד זמני, המורה לוועדת הבחירות להימנע מפרסום מיקומן של הקלפיות, משליחת הודעות לבוחרים, וממינוי חברי ועדות הקלפי. ההסתדרות מצדה הגישה לבית המשפט המחוזי בקשה לעיכוב הליכים ולהעברת הדיון בתובענה לרשות השיפוט של ההסתדרות (להלן: רשות השיפוט). לטענת ההסתדרות, 'חוקת ההסתדרות' ו'חוקת הבחירות למוסדות הנבחרים של ההסתדרות' (להלן: חוקת הבחירות), מקנות לרשות השיפוט שהוקמה מכוחן של חוקות אלו, סמכות בלעדית לדון ולפסוק בעניינים הנובעים מהן, לרבות בערעורים בענייני בחירות; הליכים המתנהלים לפני רשות השיפוט הריהם הליכי בוררות לכל דבר ועניין, ופסק דין של רשות השיפוט כמוהו כפסק בוררות. ביום 12.4.2017 התקיים בבית המשפט המחוזי דיון בבקשות שלעיל, בסיומו הגיעו הצדדים להסדר פשרה שקיבל תוקף של פסק דין, ובו נקבע בין היתר כדלקמן:

"הצדדים מתחייבים בזאת אהדדי כי בבחירות להסתדרות לא יגישו כל עתירה או תביעה מכל סוג ומין שהם, לכל רשות או ערכת שיפוט או ערכה מעין שיפוטית או מנהלית, לרבות רשות השיפוט של ההסתדרות ובית המשפט, אלא-אם-כן היא נובעת מעובדות שלא היו ידועות למי מהצדדים במועד כריתתו של הסדר זה. לעניין זה מוסכם, בלי למצות, כי ייחשבו עובדה ידועה האמור בחוקת הבחירות של ההסתדרות, וכן כל המפורט בפרוטוקולים של ישיבות ועדת הבחירות של ההסתדרות שהתקיימו מיום 28.2.2017 ואילך. כן מתחייבות המבקשת ורשימת הבית החברתי שלא להגיש כל עתירה או תביעה [...] בעניינים הכרוכים בהמרצת פתיחה זו" (ה"פ (מחוזי ת"א) 8717-04-17 יחימוביץ' נ' ההסתדרות (12.4.2017); ההדגשות הוספו – נ' ס').

3. ביום 24.5.2017, יום לאחר הבחירות, הגישו המבקשות – חה"כ יחימוביץ' וסיעת 'הבית החרתי' בהסתדרות – לבית המשפט המחוזי 'בקשה בהולה' למתן צו מניעה זמני, המורה לעצור לאלתר את הליך ספירת קולות המצביעים. טענתן העיקרית של המבקשות היתה, כי "במסגרת הליך הבחירות נראה כי בוצעו פעולות שיטתיות ומאורגנות, וחמורות ביותר, שנועדו (לכאורה) להטות את תוצאות הבחירות וזאת תוך פגיעה אנושה בטוהר הבחירות" (סעיף 16 לבקשה). עוד באותו יום ניתן צו ארעי, ולאחר מספר שעות התקיים דיון דחוף בבקשה, שבמהלכו הגיעו הצדדים להסכמה לפיה

ספירת הקולות תתחדש (ה"פ (מחוזי ת"א) 54127-05-17 יחימוביץ' נ' הסתדרות העובדים הכללית החדשה (25.4.2017)).

4. ביום 29.5.2017 הגישו המבקשות לבית המשפט המחוזי תובענה למתן סעד הצהרתי, המורה על ביטול הבחירות ותוצאותיהן, ועל עריכת בחירות חוזרות בהקדם האפשרי. לטענת המבקשות, אי-סדרים רבים נפלו בהליכי הבחירות, ליקויים חמורים, בכלל זה 'הטיית בחירות מכוונת ומאורגנת', 'גניבת זהויות', 'הצבעה בשמם של מי שלא הצביעו כלל', ועוד. בהחלטה מיום 7.6.2017, שניתנה אגב בקשה שהגישו המבקשות בתיק, קבע בית המשפט המחוזי בין היתר כדלקמן: "טרם תינתן החלטה דיונית בכל הנוגע לקידום ההליך העיקרי, יגישו התובעים [המבקשות – נ' ס'] עמדתם לשאלה מדוע לא תימחק התביעה על הסף לאור אי מיצוי הליכי ההשגה המיוחדים לכך". (החלטת סגנית הנשיא י' שבח, פסקה 2; ההדגשה הוספה – נ' ס'). בהקשר זה, כיוון בית המשפט המחוזי להליכי ההשגה לפני רשות השיפוט, כקבוע בחוקת ההסתדרות ובחוקת הבחירות. ואכן, לבית המשפט המחוזי הוגשה עמדתן של המבקשות בנוגע לסוגיית הסמכות לדון בתיק, הוגשו תשובותיהם של המשיבים לעמדה זו, הוגשה תשובה לתשובה, ולבסוף – ביום 14.8.2017 – ניתנה החלטה, היא מושא בקשת רשות הערעור דנן (החלטת השופטת ר' ברקאי; להלן: ההחלטה).

עיקרי החלטת בית המשפט המחוזי

5. בראשית דבריו עמד בית המשפט המחוזי על עיקרי טענות ב"כ הצדדים, ועל המסגרת הנורמטיבית לדיון – חוקת ההסתדרות, היא המסמך המכונן של הארגון, וחוקת הבחירות שבהתאם אליה נערכות הבחירות. לדברי בית המשפט המחוזי, חוקות אלו "נוקטות בלשון מפורשת, ולפיה רשות השיפוט של ההסתדרות היא הגוף המוסמך באופן בלעדי לדון בתובענה" (פסקה 25 להחלטה). בית המשפט המחוזי ציין בהחלטתו, כי גם המבקשות עצמן אינן כופרות במעמדן של החוקות, אלא שלטענתן התביעה שהגישו מעוררת 'עניינים חוקתיים' סבוכים, שרשות השיפוט – כמוסד בוררות – אינה מוסמכת לדון בהם. בית המשפט המחוזי עמד על ההלכה הפסוקה בנוגע לפרשנות שיש ליתן לביטוי 'עניין חוקתי' בהקשר להליכי בוררות, וקבע כי בנדון דידן "מדובר בשאלות שיש לבררן במישור העובדתי בכל הנוגע לסדרים בהליך הבחירות, ואין לומר כי שאלות אלו מעוררות עניין חוקתי, השולל סמכות מפורשת של רשות השיפוט לדון בו [...]". אין מדובר בעניינים הנוגעים לשיטת הבחירות. השאלות העולות בתביעה כאן כל כולן נוגעות לאי סדרים [...], שאלות אותן יש לברר במישור העובדתי והמצויות כל כולן בסמכות רשות השיפוט" (שם, פסקאות 26-27).

6. בית המשפט המחוזי עמד על שלושה הליכים שנדונו בעבר לפני רשות השיפוט (אחד שיזמה חה"כ יחימוביץ' ושניים שיזמה סיעת 'הבית החרתי'), המלמדים על כך שהמבקשות מכירות "בסמכותה ובכשירותה של רשות השיפוט לדון בעניינים חוקתיים הנוגעים לזכות להיבחר" (שם, פסקה 28). לדברי בית המשפט המחוזי, יש לכבד את הוראות חוקת ההסתדרות וחוקת הבחירות, ובהתאם – "רק סוגיות חוקתיות מובהקות בעלות השפעות רחבות תוחרגנה מסמכות רשות השיפוט ותובאנה לפתחו של בית המשפט" (שם). זאת ועוד, בית המשפט המחוזי דחה את טענתן של המבקשות, וקבע כי העובדה שבמהלך תקופת הבחירות נדונו בבית המשפט המחוזי שני הליכים הנוגעים לבחירות, אינה מלמדת על כך שלבית המשפט נתונה הסמכות לדון גם בתובענה דנן. שני ההליכים האמורים הסתיימו בהסדר פשרה, ולא הוכרעה במסגרתם שאלת הסמכות. כיוצא בזה, דחה בית המשפט המחוזי את טענותיהן של המבקשות בנוגע לחשש למשוא פנים, תוך שקבע כי רשות השיפוט אינה נתונה לפיקוחו ולמרותו של בית נבחרי ההסתדרות, חבריה אינם עובדי ההסתדרות, ואינם מקבלים את שכרם ממנה. לצד זאת, קבע בית המשפט המחוזי, כי "לרשות השיפוט הכלים להתמודד עם סוגיות מורכבות בלוח זמנים קצר ואף יעיל באופן המקנה לה עדיפות על בית המשפט המתמודד עם עומסים כבדים" (שם, פסקה 31). סיכומו של דבר: בית המשפט המחוזי קבע כי הסמכות הבלעדית לדון בטענותיהן של המבקשות נתונה לרשות השיפוט, ועל כן הורה על עיכוב ההליכים ומיצוי בירורם לפני רשות השיפוט; "בפועל" קבע בית המשפט המחוזי, "תובענה זו נמחקת" (שם, פסקה 32).

מכאן בקשת רשות הערעור שלפנינו.

עיקרי טענות הצדדים

7. לטענת המבקשות, התובענה שהגישו עוסקת בעניין חוקתי מובהק בעל חשיבות עקרונית, שמשפיע על ציבור רחב של אנשים, ולפיכך יש לבררה בבית המשפט המחוזי ולא לפני רשות השיפוט. בהקשר זה, סומכות המבקשות את ידיהן על ההלכה הפסוקה, המלמדת לטענתן על כך שענייני בחירות בכלל, ותובענה לביטול בחירות בפרט, הריהם 'עניין חוקתי' שאין לבררו במסגרת הליכי בוררות פנימיים. העובדה שלשם ליבון המחלוקות יש להידרש לבירור עובדתי, והעובדה שחוקת ההסתדרות וחוקת הבחירות מקנות סמכות בלעדית לרשות השיפוט לדון בעניין, אינן מכרסמות בתוקפה של הלכה פסוקה זו. לטענת המבקשות, למוסד בוררות אין סמכות להכריע בעניינים חוקתיים, גם אם הצדדים הסכימו על כך באופן מפורש. עוד טוענות המבקשות, כי שגה בית המשפט המחוזי כשקבע שהן מושתקות מלטעון לחוסר סמכות של רשות השיפוט לדון בסוגיה, לנוכח הליכים שניהלו בעבר לפני אותה רשות שיפוט.

לטענתן, כבר במסגרת אותם הליכים קודמים טענה חה"כ יחימוביץ' להעדר סמכות של רשות השיפוט, וממילא הליכים אלו שונים במהותם ובאופיים מההליך דנן. זאת ועוד, שגה בית המשפט המחוזי כשהתעלם בהחלטתו ממידת התלות הקיימת בין רשות השיפוט לבין מוסדותיה של ההסתדרות. לשיטתן של המבקשות, ראש רשות השיפוט וממלא מקומו נתונים למרות בית נבחרי ההסתדרות – מוסד הנשלט על-ידי 'סיעת עוגנים' בלבד (המשיבה 4) שבראשה עומד מר ניסנקורן. כיוצא בזה, שגה בית המשפט המחוזי כשקבע כי שכרם של חברי רשות השיפוט אינו משולם על-ידי ההסתדרות, שכן בפועל ההסתדרות היא זו שמשלמת את שכרם בהתאם למספר הישיבות שבהן נטלו חלק. לא זו אף זו, טוענות המבקשות, כי שגה בית המשפט המחוזי כשהורה בפועל על מחיקת התובענה מיד לאחר שהורה על עיכוב הליכים ומיצוי הבירור לפני רשות השיפוט – החלטה שעומדת בסתירה להוראת סעיף 5 לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968.

8. לטענת המשיבות 2-1 – ההסתדרות וועדת הבחירות שלה – יש לדחות את הבקשה דנן, מפני שזו אינה עומדת באמות המידה למתן רשות ערעור. לגופו של עניין, טוענות המשיבות 2-1, כי המבקשות מושגות ומנועות מלטעון את טענותיהן בנוגע לסמכותה של רשות השיפוט לדון בתובענה; זאת, הן בשל העובדה שבחודש אוקטובר 2015 השתתפו נציגי סיעת הבית החברתי בישיבת ועדת החוקה של בית נבחרי ההסתדרות, והצביעו בעד חוקת הבחירות לשנת 2017; הן בשל הסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים ביום 12.4.2017, במסגרתו התחייבו המבקשות שלא להגיש תובענה התוקפת את הוראות חוקת הבחירות; הן בשל העובדה שהמבקשות ניהלו הליכים קודמים לפני רשות השיפוט ובכך הביעו את הכרתם בסמכותה הבלעדית. כמו כן, טוענות המשיבות 2-1, כי גם מטעמים של יעילות ומשיקולים של מדיניות שיפוטית ראויה, יש להקנות את הסמכות לדון בעניין שעל הפרק לרשות השיפוט. לטענתן, רשות השיפוט היא ערכאה מקצועית ובלתי תלויה, ובידיה הכלים והיכולת ליתן מענה יעיל ומהיר בסכסוכים מורכבים. עוד טוענות המשיבות 2-1, כי התובענה אינה מעוררת עניינים חוקתיים ועקרוניים, כי אם עניינים עובדתיים הנוגעים לאי-סדרים בבחירות. בהקשר זה, טוענות המשיבות 2-1, כי אין הנדון דומה לראיה, ההלכה הפסוקה שהציגו המבקשות אינה רלבנטית לענייננו, ומכל מקום – בהתאם להלכה הפסוקה הרלבנטית אין מניעה לכך שמוסדות שיפוט פנימיים, דוגמת רשות השיפוט, ידונו בעניינים הקשורים לבחירות; זאת, בייחוד במצבים שבהם הסוגיה שבמחלוקת מצריכה הכרעה עובדתית בעיקרה, ולא הכרעה נורמטיבית-עקרונית. זאת ועוד, טוענות המשיבות 2-1, כי בדין קבע בית המשפט המחוזי כי לא קיים חשש למשוא פנים אם ינוהל ההליך לפני רשות השיפוט, שהרי רשות השיפוט מורכבת ממשפטנים בכירים, בעלי יושרה וניסיון מקצועי רחב, ולהם ידע והיכרות עם המסגרת הנורמטיבית הרלבנטית לדיון.

9. לטענת המשיבים 3-4 – מר ניסנקורן וסיעת 'עוגנים' בהסתדרות – יש לדחות על הסף את בקשת רשות הערעור מחמת שיהוי, וזאת מפני שהבקשה הוגשה ביום האחרון שבו ניתן היה להגישה – כחודשיים לאחר החלטת בית המשפט המחוזי, וכ-5 חודשים לאחר פרסום תוצאות הבחירות. לטענתם, בהתחשב בסעד הקיצוני שאליו עותרות המבקשות – ביטול הבחירות ועריכתן מחדש, ובהתחשב בכך שתוצאות הבחירות כבר יושמו בפועל, היה מקום להגיש את הבקשה בהקדם האפשרי. יתר טענותיהם של המשיבים 3-4 דומות בעיקרן לטענותיהן של המשיבות 1-2.

דיון והכרעה

10. בפתח הדברים, הערה מקדמית: הבקשה שלפנינו הוגשה כ'בקשת רשות ערעור', אלא שהלכה למעשה דומה כי למבקשות נתונה זכות לערער על החלטה, וזאת לנוכח העובדה שבית המשפט המחוזי הורה בהחלטתו על מחיקת התובענה – החלטה שיש לסווגה כ'פסק דין' ולא כ'החלטה אחרת'. הצדדים אמנם לא התייחסו בכתבי טענותיהם לסוגיה זו, ברם, החלטנו לדון בבקשה כבערעור, וזאת בהתאם לסמכותנו שלפי תקנה 410א לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.

11. לאחר שנתתי דעתי על טענות הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, ובחנתי את נימוקיהם, דומני כי דין הערעור – בעיקרו – להידחות, כפי שיפורט.

המסגרת הנורמטיבית

12. הוראת סעיף 1 לפרק יג' בחוקת ההסתדרות מעגנת את הסמכות הכללית של רשות השיפוט לדון ולפסוק בתביעות המתייחסות לחברי ההסתדרות, גופיה, ארגוניה, מפעליה, מוסדותיה, נציגיה, שליחיה ועובדיה. עוד נקבע בסעיף 1, כי פרק יג' לחוקה ייחשב להסכם בורות' המתייחס לכלל האורגנים המנויים בסעיף, וכפועל יוצא מכך, דין החלטות רשות השיפוט כדין פסק בורות' לצורך ביקורת שיפוטית. סעיף 7 לפרק יג', שבו מוגדרות בפירוט סמכויותיה של רשות השיפוט, קובע בין היתר, כי "לרשות השיפוט הסמכות הבלעדית לדון ולפסוק בעניינים שבסמכותה, על פי חוקת ההסתדרות ו/או חוקת הבחירות ו/או כל תקנון ו/או מסמך מחייב אחר". פרק יג' בחוקת הבחירות מעניק לוועדת הבחירות המרכזית להסתדרות את הסמכות לסכם את מניין הקולות בבחירות, ולאשר את תוצאותיהן. בסעיף 6א לאותו פרק נקבע, כי "על החלטת ועדת הבחירות המרכזית ניתן לערער בפני רשות השיפוט". בהקשר זה, הוראת סעיף 1 לפרק יח' בחוקת הבחירות קובעת, כי "רשות השיפוט תהא פוסקת ראשונה ואחרונה בכל הערעורים על החלטות ועדות הבחירות ובכלל זה החלטות על זכות בחירה ליחיד".

13. בהיותה מוסד בוררות, כפופה רשות השיפוט להוראותיו של חוק הבוררות. הוראת סעיף 3 לחוק הבוררות קובעת, כי "אין תוקף להסכם בוררות בעניין שאינו יכול לשמש נושא להסכם בין הצדדים". בהקשר להוראה זו נקבע בפסיקה בין היתר, כי "עניינים בעלי אופי חוקתי אינם ניתנים לדיון והכרעה בבוררות, אלא אם הדבר נקבע במפורש אחרת בחוק [...]". מקום שמדובר בעניין חוקתי כאמור, גם הסכמת הצדדים להתדיין בבוררות לא תועיל להכשיר את הבוררות. מנגד, הכרעה אינצידנטלית בשאלה קונסטитуטיבית העולה בבוררות אינה נשללת ולא תקים עילה לפסלות הבוררות" (רע"א 9048/05 הסתדרות המהנדסים, האדריכלים והאקדמאים במקצועות הטכנולוגיים נ' הסתדרות העובדים הכללית החדשה, פסקה 42 (20.10.2009) (להלן: עניין הסתדרות המהנדסים); ההדגשות הוספו – נ' ס').

14. שאלת סיווגו של עניין כ'חוקתי' בקשר להליכי בוררות אינה קלה כלל ועיקר, והיא מלווה את פסיקותיו של בית משפט זה שנים רבות. המענה לשאלה זו נועד לאזן את המתח בין המגמה ליתן תוקף ונפקות להסכמי בוררות המשקפים את רצון הצדדים, לבין האינטרס הטמון בכך שעניינים בעלי חשיבות עקרונית יוכרעו בערכאות שיפוט 'רגילות' (עניין הסתדרות המהנדסים, פסקה 45-46; כן ראו: ע"א 5382/10 פרידמן נ' המפקח על הבחירות בארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים בסמינרים ובמכללות, פסקה 9 (21.12.2010) (להלן: עניין פרידמן)). בשל המתח האמור, נמנעו בתי המשפט לאורך השנים מלקבוע קריטריונים ברורים באשר להגדרת הביטוי 'עניין חוקתי', ודומה כי ההכרעה בשאלה זו נפתרה בדרך קזואיסטית – ממקרה למקרה. יחד עם זאת, בפסיקותיו של בית משפט זה נקבעו מספר 'קווים מנחים כלליים' להגדרת הביטוי 'עניין חוקתי'. "כך, הוגדרו כ'עניינים חוקתיים' נושאים הנוגעים ישירות לפגיעה בזכויות יסוד חוקתיות, או עניינים חוקתיים כלליים אחרים הנובעים ממשפט המדינה; כן נכללים בכך עניינים עקרוניים המצויים בליבת המשטר הכללי כגון נושאים הקשורים לבחירות, ושיטות בחירות" (עניין הסתדרות המהנדסים, פסקה 48; ההדגשה הוספה – נ' ס'). עוד נקבע, כי "סכסוכים 'חוקתיים' הם המקרים המיוחדים המעוררים שאלות של חוקיות, כגון חוקיותם של מוסדות האגודה או שאלת תוקף בחירתם או מינויים של חברי מוסדות האגודה" (רע"א 1139/99 כפר מחולה – מושב עובדים של הפועל המזרחי להתיישבות שיתופית בע"מ נ' בית שאן חרוד – אגודה שיתופית של משקי עובדים לתובלה בע"מ, פ"ד נד(4) 262, פסקה 23 (2000); ההדגשה הוספה – נ' ס'; וכן ראו: ע"א 314/69 'אגד' אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ נ' גולדמן, פ"ד כג(2) 733, 735 (1969); ע"א 234/81 ירמה נ' 'מזרע' קבוצת השומר הצעיר להתיישבות שיתופית בע"מ, פ"ד לו(4) 113, 116 (1982); ע"א 89/85 בית חרות – מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ נ' גלזמן, פ"ד מא(3) 526, 531 (1987)). לצד זאת, נקבע בפסיקה, כי "יש ליתן פרשנות

צרה למושג 'עניין חוקתי', כדי לקיים במידת האפשר את תוקף הסכם הבוררות בין הצדדים, ובכך לקדם את המטרה החברתית החשובה של כיבוד הסכמת הצדדים ליישב את המחלוקת ביניהם במסגרת הכרעה חלופית" (עניין הסתדרות המהנדסים, פסקה 47; ההדגשה הוספה – נ' ס'). מכל מקום, נקבע כי שאלת הסיווג תוכרע "בהתאם לחוש המומחיות השיפוטי, אשר יכריע האם מדובר בענין שמעצם טיבו ואופיו ראוי להידון בערכאה שיפוטית רגילה, או שניתן להכריע בו במסגרת בוררות, ולקיים בכך את רצון הצדדים" (שם, פסקה 49; כן ראו: עניין פרידמן, פסקה 9).

מן הכלל אל הפרט

15. בענייננו עתרו המבקשות לביטול הבחירות ועריכתן מחדש, מחמת פגמים שונים שנפלו בהליך הבחירות. לטענתן, השגות אלו, שעניינן 'שאלת תוקף בחירתו' של מר ניסנקורן לתפקיד יו"ר ההסתדרות הריהן עניין 'חוקתי', שדינו להתברר בבית המשפט המחוזי. אין בידי לקבל טענה זו. בדין קבע בית המשפט המחוזי כי השאלות שיש לבררן במסגרת התובענה דנן הן עובדתיות, ואינן מעוררות 'עניין חוקתי' שלגביו נשללת סמכות מפורשת של רשות השיפוט לדון בו. אין די ב'הכתרת' תובענה כבקשה לביטול בחירות כדי לסווגה באופן אוטומטי כ'עניין חוקתי'. שאלת הסיווג צריך שתעשה בכל מקרה לגופו על-פי נסיבותיו, אופיין של הטענות שבבסיס התובענה, וכל נתון רלבנטי נוסף שיש בו כדי להשליך על העניין. לא הרי תובענה לביטול בחירות המבוססת על טענות משפטיות-נורמטיביות בנוגע לשיטת הבחירות ולחוקיותן, כהרי תובענה לביטול בחירות המבוססת על טענות עובדתיות הנוגעות לאי-סדרים שנפלו בהליך הבחירות; לא הרי תובענה לביטול בחירות מחמת אי-חוקיות תקנון הבחירות, כהרי תובענה לביטול בחירות מחמת יישום בלתי-חוקי של תקנון זה. פרשנות זו עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה, המורה לנו כאמור ליתן פרשנות מצמצמת למושג 'עניין חוקתי', ולקדם את המטרה החברתית שבכיבוד הסכמת הצדדים. יתרה מכך, פרשנות זו מגשימה גם את תכליותיו של מוסד הבוררות; קביעה גורפת – לפיה די ב'הכתרת' תובענה כעתירה לביטול בחירות כדי להחריגה מסמכות הדיון של מוסדות הבוררות (כפי שטוענות למעשה המבקשות) – עשויה ליתן לצדדים החפצים בכך אפשרות נוחה ופשוטה לחמוק מהליכי בוררות, ולפגוע באופן ממשי במעמדם של מוסדות הבוררות.

16. בנדון דידן, עסקינן אמנם בעתירה לביטול בחירות להסתדרות – ארגון העובדים הגדול במדינה. ברם, הסעד אינו חזות הכל. ברי כי עניינה של התובענה באי-סדרים שנפלו בהליך הבחירות; בכלל זה 'הטיית בחירות מכוונת ומאורגנת', 'גניבת זהויות', 'הצבעה בשמם של מי שלא הצביעו כלל', וטענות על דבר קלפיות שהגיעו ליעדן באיחור, הוצבו במיקום 'פסול' ו'הוכשרו' על-ידי ועדת הבחירות שלא כדין. טענות אלו אינן מעוררות שאלות משפטיות-נורמטיביות, כאלו הנוגעות לשיטת

הבחירות או לחוקיות חוקת הבחירות. עסקינן בשאלות עובדתיות גרידא, שבכירורן לא נודע לבית המשפט יתרון מהותי על פני רשות השיפוט. משאלו הם פני הדברים, אין הצדקה לסטות מתניית הבוררות המפורשת עליה הסכימו הצדדים.

17. דברים אלו מקבלים משנה תוקף בנסיבותיו של העניין דנן. כזכור, בחודש אוקטובר 2015 הצביעו נציגי סיעת הבית החברתי בהסתדרות בעד אישור חוקת הבחירות לשנת 2017. יתרה מכך, בחודש אפריל 2017, כחודש וחצי לפני מועד הבחירות, הגיעו הצדדים להסדר פשרה שקיבל תוקף של פסק דין, ובו התחייבו הצדדים שלא להגיש תובענה כלשהי ביחס להוראותיה של חוקת הבחירות. במצב דברים זה, בצדק קבע בית המשפט המחוזי כי גם מטעמים של 'השתק' יש לדחות את טענותיהן של המבקשות.

18. כיוצא בזה, אינני רואה לנכון לקבל את טענתן של המבקשות, לפיה אם ינוהל ההליך לפני רשות השיפוט ישנו חשש למשוא פנים. רשות השיפוט היא מוסד בוררות עצמאי, חבריה אינם עובדי הסתדרות, חזקה עליהם כי יעשו את מלאכתם נאמנה, ולא יכירו חלילה פנים במשפט לצד זה או אחר. מכל מקום, ראוי לזכור ולהזכיר, כי החלטת רשות השיפוט – תהא אשר תהא – נתונה לביקורת שיפוטית, ככל מוסד בוררות אחר. גם בכך יש כדי להבטיח שטענותיהן של המבקשות יתבררו כדבעי.

19. כאמור, לגופם של דברים דין הערעור להידחות. לצד זאת, צודקות המבקשות בטענתן, לפיה על סמך חוק הבוררות לא היה מקום למחוק את התובענה שהגישו, אלא להורות על עיכוב ההליכים בה, עד לבירור העניין ברשות השיפוט. לפיכך, יש לקבל את הערעור בנקודה זו, ולהשאיר את התובענה שהגישו המבקשות לבית המשפט המחוזי כשהיא תלויה ועומדת.

20. סוף דבר: אציע לחברותי לדחות את הערעור בעיקרו; על טענותיהן של המבקשות להתברר לפני רשות השיפוט. עם זאת, התובענה שהגישו המבקשות לבית המשפט המחוזי לא תימחק, ההליכים יעוכבו עד למתן החלטת רשות השיפוט.

בנסיבות העניין, לא נעשה צו להוצאות.

השופטת ע' ברון:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט י' וילנר:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק-דינו של השופט נ' סולברג.

ניתן היום, ב' בסיון התשע"ח (16.5.2018).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט